

Elías - Chunka Tawaqniyuq

Profeciap Willakuynin Tupaq: Milleritakuna-manta Future for America-kama Elíaspa Espirituyninpi

Jeff Pippenger
2023-10-21

Tukukuy p'unchaykunapa p'unchayninpi, 1798 watapi, Daniel qillqapa pusaj kaq, isqunniyuq kaq capitulokunapi Ulai mayumanta willakusqa profetik willakuy kichasqa karqan, hinaspataq William Millerqa Elíaspa espírituwan atipayninwan hatarichisqa karqan Diospa taripaynin qayllamuyta willananpaq.

“William Miller-man, hinallataq llank'aqmasinkunawan kуска, Amerikapi willakuyta qelqaypaqmi qusqaku. Kay llaqtam hatun Advento kuyupa chawpinman tukurqan. Kaypim ñawpaq angelpa willakuyninmanta profecía aswan chiqanta hunt'akurqan. Millerpa qelqasqankuna, paywan kуска kaqkunap qelqasqankunapas, karu llaqtakunaman apasqaq karqanku. Maypichus misionerokuna kay pachantinpi yaykusqanku, chaymanmi Cristo utqaylla kutimunanmanta kusikuy willakuykuna apachisqa karqan. Karuman, ancha karumanmi wiñarqan wiñay evangeliopa willakuynin: ‘Diosta manchakuychik, paytataq hatunchaychik; paypa taripay pacha chayamunña.’” The Great Controversy, 368.

Tukukuypi pacha chay 1989 watapi, Daniel qillqapa chunka kaq, chunka hukniyuq kaq, chunka iskayniyuq kaq capitulokunapi Hiddekel mayumanta willasqa profetiku willakuy kichasqa karqan, hinallataq Future for America hatarichisqa karqan Elíaspa espírituwan atiyinwan kуска, Diospa taripaynin qayllamuyta willananpaq.

Miller runakuna willakuyta rurarqanku taripanakuy kichasqa kasqanta, chaymanta Future for America willakun taripanakuy tukukuyninta. Miller runakunapa profetiku marconqa karqan paganismoq iskay ch'usaqchaq atiyininkuna, chay qhepata papalismo. Future for America-pa profetiku marconqa kinsa ch'usaqchaq atiyininkuna paganismomanta, chay qhepata papalismo, hinaspa chay qhepata apostata protestantismo.

Miller runakuna qallariypi Filadelfiayuqkuna karqanku, hinaspataq Laodiceayuqkunaman tikrakurqanku. Future for America qallariypi Laodiceayuq karqan, hinaspataq Filadelfiayuqkunaman tikrakun. Miller runakunapa Filadelfiamanta Laodiceakama tikrayninqa Elíaspa wañuyninwan, chaymanta Moisespa juramentonmanta willakuyninwan kуска karqan. Future for Americapa tikrayninqa Apocalipsis chunka hukniyuqpi Elíaswan Moiséswan wañuyninkuwan, kawsarimpuyninkuwan ima kуска kachkan.

1844 watapi taripay qallarisqanmanta, Millerita sutikuna Elíaspa llamkayninta Carmelo urqupi hunt'arqanku. Taripay tukukuyninpi, domingo kamachiypi, Future for America sutiyaq kuyuy Elíaspa llamkayninta Carmelo urqupi hunt'asqa kanqa. Milleritaq historiantukupi, suqta chunka phisqayuq watakunaq willakusqanpa kimsa señalkuna, Isaías qillqapi qanchis kaq capítulo, pusak kaq versículopi reqsisqa, yapamanta kutimurarqan, iskay nacionkuna huñusqa huk nacion hina

tukuptin, Apocalipsis chunka kimsayuqpi kay hallp'a animalpa protestante waqran sayarichinankupaq. Future for Americaq historianakupi, chaylla suqta chunka phisqayuq watakunaq kimsa señalkuna yapamanta kutimun, iskay nacionkuna huñusqanku republicanismoq waqranta ruwanankupaq, mayqanmi dragón hina rimarin.

Chay kimsa ñanraqkunaq ñawpaqnin, Future for America-pa profetiko historiampi, 1989 watapi pacha tukukuynin karqan. Iskay ñiqinqa karqan 11 septiembre 2001 watapi, kimsakaqtaq manaraq unaypi hamuq domingo kamachikuy kanqa. Millerite historiapi, Isaías qanchispi reqsichisqa ñanraqkunaq qatinqinkuna kutichisqa karqan, Isaíaspa historiampiq qatinqinkunamanta hukniray. Future for America-pa historiampiq qatinqinqa suqta chunka phisqayuq watakunamanta ñawpaq kaq willakuyninwan tupachkan, ichaqa tukukuyninpim manaña ima pacha elementupas kanchu. 1844 watapi octubre 22 p'unchawmanta pacha, profetiko pachata mayqin churaypas Satanáspa llullachikuyninmi.

Kimsa señalkunapa qatinqinpi jap'iyta profetap yuyayninmanta chaninchasqan—Isaías qanchispi imayna churakusqanman hina, manataq Milleritakunapa historianakupi kutichisqa ordenninman hina—huknin partepi qallariy rimarisqamanta kamachiywanmi sayachkan. Soqta chunka phisqa watakunapa ordenninqa ñawpaqta Isaías qanchispi rimarisqa kachkan; chaywanpas, pusaqkunaq tukukuyninpi, chay watakuna hina rikuchisqa profetayuq historiapa qhipa hunt'asqan chayamusqanmantaqa, soqta chunka phisqa watakunapa pacha elementonqa manaña kanchu, ichaqa kimsa señalkunapa sutchasqa kachkanku, hinaspataq Isaíaspa historianninpim kasqan ordenninta waqaychanku.

Ñawpaq chimpukunata waqaychanapaq iskay kaq justificacionqa, Millerita willakuywan t'inkisqanmi maypichus soqta chunka pichqa watakuna hunt'asqa karqan, hinallataq Future for America kuyuywan Millerita kuyuyqa sapaq continuidadninmi. Millerita willakuyqa qallariyninmi karqan, Future for America-taq tukukuyninmi.

Millerita sut'ikuqkunaq kuyuriyninqa 1863 watapi tukukapun, chay p'unchaypi ley hina kamachisqa Qanchis P'unchaw Adventista iglesiaq qallarisqanrayku. Chay pachapin Elías willakuq kachaqa, pacha tukuyti 1798 watapi chayamusqa, maypachachus Ulai mayu rikuchisqa musquy kicharisqa karqa, upallachisqa hinaspa sellasqa karqa. 1989 watapin, pacha tukuyti, maypachachus Hiddekel mayu rikuchisqa musquy kicharisqa karqa, Elías willakuq kachaqa kutimun.

Kimsakutita ñawpaq waymarkakunapaq qallariynin ordenninta waqaychanapaq huk kimsa kaq chaninchayqa tarikunmi chay willakuy linea-pi, mayqinchus kay pachapa uywa-man hinaspa iskay waqrakunaman rimarin. Millerita historiapi, iskay nacionkuna huñusqasqa karqanku Protestantismopa waqran ruwanankupaq. Future for America historiapi, pantasqa Protestantismom hinaspa pantasqa Republicanismom iskay waqrakuna huñusqasqa kankaku huklla nacionta ruwanankupaq, mayqinchus uywapaq “imagen de”, hinaspa hinallataq uywaman “imagen a” nisqapas kan. Chay iskay nacionkuna, puchukay historiapi huñunakuspa, iglesiawan estadopa sapallan waqran ruwanankupaq, chay hunt'akuyninta chay Sunday law-pi chaskinku.

Uywakuna uyarisqaña kaptin, tukuynin sut'inchasqa kachkan domingo p'unchaw kamachiyta pasarichiyta atisqanwan. Chay uywaq rikchayninpa wiñariyninqa huk pacha puriyami, ichaqa uywaq señalanqa huk pacha-puntun. Chay rikch'ayta wiñarichiy pacha rikuchisqa kachkan tawa chunka suqta watakunawan, maypi templota sayarichirqanku 1798 watamanta 1844 watakama. Republicano waqraqa huk religioso-político templota sayarichin chay pacha tiempopi, maypachachus uywaq rikchaynin wiñarisqa kachkan.

Uywakuna llikhallaqninpa wiñayninqa profecía hina qallarikurqan 11 septiembre 2001 p'unchaypi. Chay sasa pachaqa Patriot Act nisqapa hamuyninta rikuchirqan, chaymi Constitución kamachiyta tikrarqan inglés kamachiypa qallarichisqanmantam romano kamachiypa qallarichisqanman. Inglés kamachiyqa sayarin kay yuyaypi: huk runaqa mana huchayuqchu kasqanpi reqsichisqa kanan kama huchachasqa kananpaq qhawachisqa kachkaptin; romano kamachiytaq sayarin kay yuyaypi: huk runaqa huchayuqmi kasqanpi reqsichisqa kanan, mana huchayuq kasqan qhawachisqa kanan kama.

11 ñiqin sitiwmri 2001 watamanta Domingo kamachikuykama hatarichisqa político templupas uywaq rikchayninpa ruwakusqanwanmi rikuchisqa kachkan. Profétic pacha manaña apakunñachu; chayrayku tawa chunka suqta watakuna, maypichus Protestantismopa waqrannqa espiritual templota hatarichirqan, huk pacha unaymanta sut'inchin, manam huklla pacha punkutachu, maypichus Republicanismopa waqrannqa religión-política templunta hatarichin.

Isaías qanchispi rikuchisqa soqta chunka phisqayuq watakunapa kinsa hatun señalkunata chaylla sutinchasqa ñiqinman churaypaq kinsa umalliq chaninchaykunaqa kaykuna kanku; ñawpaqtaqa, ñawpaq rimariypa kamachikuynin; 742 a. C., 723 a. C. hinaspa 677 a. C., chaymi chunka isqun watakuna qipanta tawa chunka suqtayuq watakuna. Millerita historiapiqa huknirayaqmi karqa; 1798, 1844 hinaspa 1863, chaymi tawa chunka suqtayuq watakuna qipanta chunka isqun watakuna.

Iskay kaq iskaynin justifikasiyunqa Elíaspa ruwasqanman hina willakuy paqarisqanmanta mana p'akisqa qatipakuyninmi. Elíasqa pacha tukukuypi chayaramurqa 1798 watapi, Daniel qillqapi libro kicharisqa kaptin (Daniel 8:14); chaymantaqa Carmelo Orqopi atipanakuymán chayaramurqa 1840 watamanta 1844 watakama, hinaspa 1863 watapi costumbre nisqapa hinaspa tradición nisqapa teologianwan sellasqa karqa. Elíasqa huk kutitawan chayaramurqa pacha tukukuypi 1989 watapi, Daniel qillqapi libro kicharisqa kaptin. Payqa profetikamente purirqan 11 de septiembre de 2001 p'unchawkama, maypicha Carmelo Orqopi atipanakuypa qallariynin kachkan, chaymanta tukunanpaña qayllayamusqa domingo leywan. Elíaspa ruwasqan hinaspa llamk'asqan mana p'akisqa qatipakuyninpa Isaias qanchispi riqsichisqa waymarkakunapa qatinqinmanta kallpanchan.

Allpa animalpa iskay waqrakunapa contextoqa reqsichinmi iskaynin waqrakuna iskay atiyuniyuqmanta hukllaman tikrakuq kasqanta, huknin qallariypi, huknintaq tukukuypi, Bibliapa willakusqan soqta kaq qhapaq suyuypa. Qallariypa otaq tukukuypa iskay k'aspikuna huñusqa, hukllapi tinkichisqa, huk suyuta hina sayarichisqa kaptinqa, rikuchisqan hina kachkan huk espiritu templo ruwasqankupi qallariypi, otaq huk religioso-político espiritu templo tukukuypi. Llullaq temploqa papal temploqa rikch'ayninmi, maypichus papa Diospa temponpi tiyaykuspa, pay kikin Dios kasqanta willakun.

América Hukllachasqa Suyukuna domingo kamachiyta dragón hina rimaptin, chay kikin rikch'ayta hunt'achkanqa; imaraykuchus llullakuq templota sayarichisqanrayku, maypichus iglesiavan estadovan hukllachasqa kaspas huk kaspiman tukunku, chaypi iglesiataq chay t'inkiyta kamachinqa.

Isayas qanchispi profeta Isayasqa churinta pushaspa, rey Acazman willakuyta willarqan hanaq qochapa yaku purichinan patapi, taqsak runapa chakra qayllapi.

Chaymi Señorqa Isaiasman nirqa: Kunan riy Ahazwan tinkuq, qanpas, churiyki Shearjashubpas, hanaq quchap yaku purichinaq tukukuyninman, taqsana chakrap ñanpi. Isaías 7:3.

“Searjashub” sutiyaq nin: “puchuqnin kutimunqanmi” nispa. Qallariy kuyuy Milleritakunaq puchuqninqa 1989 watapi Future for America kuyupi kutimurarqan. Isaiaswan churinwan ima rikch'akuyninku tayta-churi kasqankurayku, huk qallariyta hinaspa huk tukukuyninta rikuchinku. Paykunaqa Eliaspa espiritunta apamunku, chay espiritunmi taytakunaq sonqonkunata churinkunaman, churinkunaq sonqonkunataq taytankunaman kutirichinankupaq karqan. Isaiasqa mana allin rey Acazman Eliaspa willakuyninta willarqan. Huk aswan mana allin rurayninkunawan kуска, Acazqa reqsisqa kasharqan santuarioq serviciokunata wisq'aykusqanrayku hinaspa rantinpi huk Asiria templopa kikin rikch'ayninta sayarichisqanrayku.

Ahazqa iskay chunka watayuq karqan rey kayta qallarispa, hinaspan chunka suqta watata Jerusalén llaqtapi kamachikurqan; ichaqa mana Señor Diosninpa ñawpaqenpi allin kaqta ruwarqanchu, taytan David hinachu. Aswanpas Israelpa reykunapa ñanninta purirqan; ari, churinta nina ukhunta pasarachirqan, Señorpa Israelpa churinkunapa ñawpaqenmanta qarqosqan nacionkunapa millay ruwayninkunaman hina. Hinaspan altokuna patakunapi, urqkunapi, tukuy q'umir sach'a uranpipas haywarqan, inciensotapas rupachirqan. Chaymantataq Siria rey Rezínwan, Israel rey Remalíasqa churin Pekaḥwan Jerusalénman wicharirqanku maqanakuytaq; Ahazta muyurqanku, ichaqa mana atipayta atirqankuchu. Chay pacha Siria rey Rezínqa Elath llaqtata Siriapaq kutichipurqan, Judá runakunatatataq Elathmanta qarqorqan; hinaspan sirio runakuna Elathman hamuspa chaypi tiyapurqanku kunankama. Chayraykun Ahazqa Asiria rey Tiglat-pileserman kachakuykunata kacharqan, nispa: “Noqaqa qanpa kamachisqa runaykin, churiykipas kani. Wichariy, hinaspa qispichiway Siria reypa makinmanta, Israel reypa makinmantapas, paykunaqa noqapa contraypi hatarimunku” nispa. Hinaspan Ahazqa Señorpa wasinpi tarisqa qolqeta qoriwan, reypa wasinpa qollqepinpi kaq imaymanakunatapas apaspa, Asiria reyman qarayta hina kacharqan. Asiria reytaq uyarirqan; Asiria reyqa Damascoman wicharispas, chayta hap'irqan, llaqtanpi tiyakuq runakunatatataq Kirman prisionerota aparqan, Rezínataq wañuchirqan. Hinaspan rey Ahazqa Asiria rey Tiglat-pileserwan tinkunaypaq Damascoman rirqan; chaypitaq Damasco llaqtapi kaq altarta rikurqan. Rey Ahaztaq sacerdote Uriyasman altarpata rikch'ayninta, llasqanta, tukuy ruwasqa kasqanman hina kacharqan. Sacerdote Uriyastaq rey Ahazpa Damascomanta kachamusqanman hina altarta hatarichirqan; chayhinataq sacerdote Uriyasqa rey Ahaz Damascomanta kutimunapña ruwarqan. Rey Damascomanta kutimuspa, altarta rikurqan; hinaspan reyqa altarman qayllaykuspa chaypi haywarqan. Rupachisqa haywarisqanta, mikuy haywarisqantapas rupachirqan, upyana haywarisqantapas challparqan, kуска kawsay haywarisqankunapa yawarnintapas altar hawaman ch'iqchirqan. Hinaspapas bronce manta

altarta, Señorpa ñawpaqenpi kaqta, wasipa ñawpaqenmanta, altarwan Señorpa wasinpa chawpinmanta apachispa, altarpata norte ladonman churaykurqan. Rey Ahaztaq sacerdote Uriyasta kamachirqan, nispa: “Hatun altarpin rupachinki paqariqnin rupachisqa haywarita, ch’isiyan mikuy haywaritapas, reypa rupachisqa sacrificioanta, mikuy haywarintapas, hallp’a llaqtapi llaqa runakunapa rupachisqa haywarisqanta, mikuy haywarisqankunata, upyana haywarisqankunatapas; chaymanpas ch’iqchinki llaqa rupachisqa haywarikunapa yawarninta, llaqa sacrificio kunapa yawarnintapas. Broncemanta altartaq noqapaqmi kachun tapukuywan yachanaypaq” nispa. Chayhinatan sacerdote Uriyasqa ruwarqan, tukuy rey Ahaz kamachisqanman hina. Rey Ahaztaq tiyana bases nisqakunapa patankunata kuchurqan, mayllakuy p’uyñukunatapas paykunamanta hurquspaq; lamar qochata hina hatun bronce manta recipiente kaqta, ukhuppi kaq bronce manta wakakunamanta uraykachispa, rumikuna pampaman churaykurqan. Sábadoqa qatananta wasipi ruwasqankutapas, reypa yaykunantapas hawa lawmanta, Señorpa wasinmanta tikrarachirqan Asiria rey rayku. 2 Reyes 16:2–18.

Asiria suyuqaqa reyqaqaqa representachkan hanaq llaqtapa reyta, chayqa papadom nisqapa unanchanmi. Millay rey Ahazqa Judápa cheqaq kamachiqninmi karqan, cheqaq sumaq allpapa kamachiqnin. Isaiaswan churinwan kуска tupasqanku hanaq quchap yarquyninpi, t’aqsaqupa chakran qayllapi, “puchuq ayllu kutimunqa” nisqa willakuywan, chay millay reyqa uranwan hanaqwan ukhupi llaqtamasikuna maqanakuy sasachakuypi kasharqan. Chay sasachakuypiq, Diospa profeta Isaias nisqanwan qusqan willakuyta mana chaskirqanchu, hinallataq amachakuyta maskhaspa cheqaq hanaq llaqtapa reyman chimpapurqan.

Isaias qanchispi rikuchin huk kamachiqta gloria espiritual allpapi, maymi llaqtapura awqanakuy pacha papadoman huk huñunakuyta maskan, Diosman asuykuchkananpa rantinpi. Ahazpa Dios contra hatarikuynin rikuchisqa kachkan, payqa hanaq llaqtapa reyninta watukuptin, chay reyninpa diosninpa templonpa rikchayninta rurachispa, chay rikchayninta Jerusalén llaqtapi hatun saserdoteman kachaptin; paytaq Diospa santuarionpa sagrado pampakunapi llulla templopa iskaychasqanta sayarichirqan. Millay rey Ahazqa estadota rikuchin, hatun saserdotepa yanapakuy nintaq iglesiawan estadowan huñusqa kasqanta rikuchin.

Chay chiqaq hatarikuyninqa rikch’akuyninmi kayqa kachkan hanaq llaqtapi kamachiqpa hatarikuyninta, paymi papadoq yupaychana ruwaqninta iskaychaspa rikch’achin — chayqa norte rey nisqapaqmi — hinaspa Diospa cheqaq yupaychananta, paypa santuarionpi kaqta, wisq’an. Ahazpa hatarikuyninqa Estados Unidos nisqa suyuq umalliq kayninta rikch’achin, paymi hanaq llaqtapi llulla templota sayarichin, chayqa norte reyq templonmanta huk copia kasqanrayku.

Isaias qanchispi profecía nisqapa contextoqa kay pachapi animal de la tierrapa soqta chunka phisqa watakuna qallariyninta rikuchin, astawan sut’itaqmi animal de la tierrapa tukukuynin pacha. Isaias qanchispa profecía nisqapa contextomantaqa achka k’anchay horqonapaq kan, ichaqa kaypiqa huk imapa tukukuyninta Cristos ilustrasqan principioyta llamk’achisqanchik, huk imapa qallariyninwan. Kay aplicacióntaqa ruwachkanchik, mana anchata Isaias qanchispa contexto histórico nisqapa qillqasqanman ukhuman yaykuyta munaspachu. Reqsinchikmi apostasía nisqaman urmasqa Republicanismopa waqran apostasía nisqaman urmasqa Protestantismopa waqranwan huñusqanta, chayqa llulla temploqa sayarichisqa kasqanmanta rikch’aynin kasqanta.

Yachasqa yupaychana wasi sayarichiy, chayqa uray llaqtapa qhapaq apupa yupaychana wasinman rikch'akusqa kasqan hina, uywaq rikch'aynin rurasqa kasqan pacha historiata rikuchin; chaymi Diospa llaqtanpaq hatun prueban, mayqanwan wiñay kawsayninkupa destino nisqanmanta kamachisqa kanqa.

“Apunchiqmi sut'ita rikuchiwashqa uywarikuypa bestia-nisqapa llikankaqa kamasqa kanqa manaraq graciapa tiempo wichqarikuchkaptin; chaymi Diospa llaqtanpaq hatun prueba kanqa, chaywanmi paykunapa wiñay destino-ninku decidisqa kanqa.

“Kayqa Diospa llaqtanpaqmi pruebakunan tiyan manaraq sellasqa kanankupaq. Tukuy pikunachus Diosman cheqaq sonqowan kasukusqankuta rikuchirqanku kamachikuyninta waqaychaspa, hinaspa mana chaskispa llulla sábadota, Señor Dios Jehovápa unanchan urapi churakunkanku, hinaspa kawsaq Diospa sellonta chaskinkanku. Pikunachus hanaq pacha paqarimuq cheqaq kayta saqerparin hinaspa domingo sábadota chaskin, paykunaqa bestiapa señalta chaskinkanku” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 976.

Qanchis kaq p'unchaw adventistakuna, paykunaqa Laodicea sutiyoq “Diospa llaqtan” kaspas, huk “hatun pruebayuqmi” kanku, chayqa graciapa tiempon tukukunankama ñawpaqta pasakun. Chayqa “pruebam” paykuna pasanapaq “sellasqa kanankupaq” ñawpaqta. Diospa sellonpas, graciapa tiempon tukukuyninpas, domingopa kamachiypi pasakun. Bestiapa rikch'aynin ruwasqapas huk pachapi pasakun, chayqa domingopa kamachiymán apaqmi, hinaspataq chaypi tukukun. Bestiapa rikch'aynin hinallataq chaypa ruwakuyninqa huk cheqaq yachachiy, chaymi wiñay destinoykuta takyanqa. Chay rikch'aypa ruwakuyninqa rikuchisqa kashan iskay k'aspikunata hukllachaspa huk nación ruwanawan. Chay iskay k'aspikunaqa hukllachakunku Estados Unidospa historiata qallariyninpi, hinaspataq yapamanta tukuyinpi. Qallariyninpi iskay k'aspikuna hukllachasqa karqan Protestante waqrayta sayarichinapaq, tukuyinpitataq iskay k'aspikuna hukllachakunku Republicano waqrayta sayarichinapaq.

Qallariypi pacha, 1798 wata manta 1844 watakama historiapi, protestante waqra yupay wasin sayachisqa karqan. Chunka isqun watakuna qhepaman, Republicano waqrapa ñawpaq Republicano umalliqnin corderohina rimarqan, chayta ruwaspa uywakunata kacharichiy llamk'ayta qallarisqa; ichaqa chayqa kawsayninta mañarqan. Diospa Corderon cruzpi wañurqan runakuna huchapa esclavitudninmanta kacharichisqa kanankupaq, ichaqa chayqa kawsayninta mañarqan. Cruzqa Emancipation Proclamation nisqam. Chay historiapi, maypichus Republicano waqra uywakunata kacharichisqa karqan, protestante waqra esclavitudmanta profecíata rechazasqa karqan. Domingo kamachikuypa historiapi, maypichus Republicano waqra espiritual esclavitudta yapamanta sayarichishan, protestante waqraqa prisionerokunata kacharichiq willakuyta willakushqaña kanqa.

Kay allpacha animalpa Republican sut'in waqra presidenten qhipaqa dragón hina rimarinqa, chayta ruwaptinqa, cheqaq protestante waqraqa huk estandarte hina oqarisqa kanqa. Chayqa literal hinallataq espiritual Medo-Persia Imperiopa iskay waqrakunapi rikuchisqa tipología nisqapi kachkan. Literal Medo-Persia Imperiopa Biblia profeciapi iskay kaq qhapaq suyu karqan, hinaspa Biblia profeciapi suqta kaq qhapaq suyuqa espiritual Medo-Persia Imperion. Daniel qillqapi, Medo-Persiapa carneroqa iskay waqrayuq karqan, Estados Unidospas chaynallataqmi, ichaqa iskay kaq waqraqa qhipallataqmi oqarimurqan.

Chaymantataqmi ñawiykunata hoqarirqani, qhawarirqanitaq; hinaspa qhawariy, mayu ñawpaqninpi huk carnero sayasharqan, iskay waqrayuq; iskaynin waqrakunataq hatunkaraq kasharqan; ichaqa huknin hukninmanta aswan hatun karqan, chay aswan hatunqa qhipata rikhurirqan. Daniel 8:3.

Allpapachaq profétic historiapi, hallp'a animalpa iskay waqrantinkunawan, Protestante waqran ñawpaqta riqsichisqa karqa; ichaqa manam wicharispalla mk'ayta tukuqchu, aswanmi kutirispayaykurqa Laodicea nisqapa qhawsa kay pusaq tutayayman. Chay historiapi, Republicano waqra dragón hina rimarqan, utqaylla hamuq domingo kamachiyta pasachispa, cheqaq Protestante waqraqaqa qhipamanmi estandarte hina hoqarisqa kanqa. Laodicea nisqapi kaq Qanchis p'unchaw Samana p'unchawta waqaychaq Adventistakunallam, animalpa rikchayninpa rurasqanmanta riqsispa qhawasqaku, Diospa sellonta chaskinqaku gracia p'unchay wisq'akusqanpi. Kay pruebaypa rurayninta riqsichiq willakuyqa kunanmi kicharisqa kachkan, pipas chaywan yanapayasqa kayta munasqankuman.

Hinaspan Elíasqa lliw runakunaman hamuspa, nirqan: ¿Hayk'aqkamataq iskay yuyaykunapa chawpinpi sayankichik? Sichus Señorqa Dios kan, payta qatichiychik; ichaqa sichus Baal kan, chayqa payta qatichiychik. Runakunaqa manam huk simillatapas kutichirqankuchu. 1 Reyes 18:21.